

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg

Dato: 15-12-2016
Enhed: Ældre og det Nære Sammenhængende Sundhedsvæsen
Sagsbeh.: DEPISH
Sagsnr.: 1609501
Dok. nr.: 247858

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg har den 11. oktober 2016 stillet følgende spørgsmål nr. 32 (Alm. del) til sundheds- og ældreministeren, som hermed besvares.

Spørgsmål nr. 32:

”Vil ministeren redegøre for Nordisk Råds arbejde med pesticidrester ud fra en sundhedsmæssig vinkel – hvad gør de enkelte nordiske lande?”

Svar:

Nordisk Råd og Nordisk Ministerråds arbejde med pesticidrester ud fra en sundhedsmæssig vinkel

Til brug for min besvarelse angående Nordisk Råds arbejde med pesticidrester ud fra en sundhedsmæssig vinkel har ministeriet indhentet oplysninger fra Nordisk Råd, som tillige har videresendt anmodningen til Nordisk Ministerråd.

Ministeriet kan oplyse, at Nordisk Råd er det parlamentariske organ for det officielle nordiske samarbejde, mens Nordisk Ministerråd er de nordiske regeringers officielle samarbejdsorgan.

Nordisk Råd henviser til, at besvarelse af spørgsmålet indebærer oplysninger fra både Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd.

Nordisk Ministerråd oplyser, at Nordisk Råd i 2013 fremsatte to rekommandationer til Nordisk Ministerråd: rekommandation 31/2013 og rekommandation 32/2013, begge om stoffer med hormonforstyrrende egenskaber.

I rekommandation 31/2013 beder Nordisk Råd Nordisk Ministerråd om at igangsætte en fælles nordisk forskningsindsats om, hvordan visse stoffer, som anvendes i forbrugsvarer, kan påvirke hormonsystemet hos mennesker.

I rekommandation 32/2013 beder Nordisk Råd Nordisk Ministerråd om at arbejde for en reformation af EU's kemikalielovgivning.

. / . Nordisk Ministerråd henviser endvidere til, at de nordiske landes meddelelser, også benævnt svar og statusmeddelelser, til de to omtalte rekommandationer beskriver, hvad Nordisk Ministerråd gør indenfor området. Yderligere henvises der til, at svaret på rekommandation 32/2013 i marts 2015 blev fulgt op af endnu en statusredegørelse (meddelelse). De to svar og statusredegørelsen (meddelelse) er vedlagt som bilag.

Nordisk Råd oplyser, at de har haft et forslag til rekommandation, vedrørende en fælles nordisk indsats for en giftfri hverdag.

For yderligere oplysninger vedrørende rekommandationer fra Nordisk Råd henviser Nordisk Råd til følgende link:

<http://www.norden.org/da/nordisk-raad/sager-og-dokumenter>

Nordisk Kemikaliegruppe arbejde med pesticidrester ud fra en sundhedsmæssig vinkel

. / . Jeg kan endvidere oplyse, at ministeriet tillige har modtaget bidrag fra Nordisk Kemikaliegruppe. Nordisk kemikaliegruppe arbejder med at fremme en bæredygtig udvikling på kemikalieområdet baseret på et højt sundheds- og miljøbeskyttelsesniveau for både nuværende og kommende generationer. Nordisk Kemikaliegruppens bidrag er vedlagt som bilag.

Danmarks arbejde med pesticidrester ud fra en sundhedsmæssig vinkel

Til brug for min besvarelse angående Danmarks arbejde med pesticidrester ud fra en sundhedsmæssig vinkel har ministeriet indhentet bidrag fra Miljø- og Fødevarerministeriet. Jeg kan henholde mig til svaret:

”Danmarks arbejde med pesticidrester består af en regulerings-, en forsknings-, en kontrol- og en kommunikationsindsats.

Når der skal fastsættes nye eller ændrede grænseværdier for pesticidrester i fødevarer, tages der udgangspunkt i en videnskabelig risikovurdering foretaget af Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA). Fødevarestyrelsen deltager på EU-plan i forhandlinger og bidrager til beslutninger om nye og ændrede grænseværdier. Alle forslag til fastsættelse af grænseværdier for pesticidrester er baseret på EFSA's videnskabelige vurderinger, hvilket sikrer, at de tilladte pesticidrester i fødevarer både toksikologisk og indtagmæssigt er sundhedsmæssigt forsvarlige.

I forbindelse med den danske godkendelse af pesticider sker der en vurdering af restindholdet af pesticider i fødevarer i forhold til de fælles grænseværdier i EU. Dette sker i samarbejde mellem DTU Fødevarer instituttet og Fødevarestyrelsen.

Fødevarestyrelsen har i ydelsesaftale mellem Miljø- og Fødevarerministeriet og Danmarks Tekniske Universitet (DTU) en strategisk sigtelinje vedrørende ”Vejen til sunde fødevarer og forbrugerprodukter i Danmark”, som bl.a. omfatter kemiske stoffer herunder pesticidrester og deres virkning. DTU Fødevarer instituttet leverer uafhængig forskningsbaseret rådgivning inden for vurdering af bl.a. pesticidrester. DTU Fødevarer instituttet er i relation til EU Kontrolforordningen udpeget af Fødevarestyrelsen som nationalt referencelaboratorium for de fleste kemiske stoffer i fødevarer. Instituttet er desuden af EU-Kommissionen udpeget som EU referencelaboratorium for pesticider i cerealier og foderstoffer.

DTU Fødevarer instituttet yder forskning blandt andet indenfor følgende forskningsområder af særlig interesse på pesticidområdet:

- Forskning i sundhedsmæssige effekter fra enkeltstoffer og kombinationseffekter.
- Særlige sundhedsmæssige effektområder som fx hormonforstyrrende effekter, reproduktionstoksiske effekter, effekter på tarmmikrobiota samt allergi.
- Metodeudvikling til vurdering af sundhedsmæssige effekter af enkeltstoffer eller kombinationer af
- stoffer ved computermodeller, test baseret på celler og dyreforsøg.
- Metodeudvikling til helhedsvurderinger af fødevarer.
- Udvikling af metoder til at få flere og mere detaljerede kemiske data for indhold af kemiske stoffer, herunder pesticidrester i fødevarer.

Fødevarestyrelsen fører løbende kontrol med pesticidrester i fødevarer for at sikre et højt beskyttelsesniveau for forbrugerne. Fødevarestyrelsens kontrol af pesticidrester i fødevarer omfatter dels kontrol af virksomhedernes egenkontrol, dels en målrettet analytisk stikprøvekontrol af fødevarer på det danske marked.

Der er flere formål med den analytiske pesticidkontrol. Der følges op på overskridelser af grænseværdier. Kontrollen danner grundlag for viden om danskernes samlede indtag af pesticidrester gennem fødevarer og bidrager til den samlede overvågning af pesticidrester i EU.

Derudover bidrager resultaterne til information om pesticidrester i fødevarer til forbrugere, virksomheder og avlere. Informationsaktiviteterne er med til at give forbrugere mulighed for at vælge frugt og grønt på et oplyst grundlag. Resultaterne anvendes desuden af virksomheder og avlere som styringsredskab til at sikre fødevarer med et så lavt pesticidindhold som muligt.

Generel information om pesticidrester til forbrugerne sker fra Fødevarestyrelsens hjemmesider samt i form af løbende afrapportering af resultater af pesticidkontrollen og i form af en overvågningsrapport. Derudover udarbejdes en liste med rangordning af frugt og grønt ud fra deres pesticidindhold. For rapporterne gælder, at der ligger en omfattende databehandling bag. Overvågningsrapporten samler typisk resultaterne fra en 5-årig periode, hvorved det er muligt at vurdere danskernes samlede indtag af pesticidrester over tid.”

Norges arbejde med pesticidrester ud fra en sundhedsmæssig vinkel

Til brug for min besvarelse angående Norges arbejde med pesticidrester ud fra en sundhedsmæssig vinkel har ministeriet indhentet oplysninger fra den danske ambassade i Oslo, der har indhentet oplysninger fra det norske Helse- og Omsorgsdepartementet og fra Mattilsynet i Norge.

Ambassaden i Oslo henviser til følgende programmer i Norge med fokus på pesticidrester og sundhed:

Programmer med fokus på sundhed

Bedre helse og livskvalitet (BEDREHELSE) har til hovedformål at forske og skabe innovation af høj kvalitet med henblik på, at befolkningen dels skal opleve flere leveår med god sundhed og trivsel og dels, at den sociale ulighed i sundhed skal reduceres.

Programmet skal fremme ny viden om forekomsten af og årsager til sundhed og manglende sundhed, og om udvikling, implementering og effekter af sundhedsfremmende tiltag. Herunder bl.a. et program, som skal forbedre kommunikationen indenfor forskning i folkesundhed og fødevarer.

Regeringens handlingsplan for pesticider

Statens Arbejdsmiljøinstitut (STAMI) er et nationalt forskningsinstitut inden for arbejdsmiljø og arbejdssundhed. STAMI kortlægger sammenhængen mellem arbejde, sygdom samt sundhed og vurderer tilhørende risici.

Derudover udarbejder instituttet forslag til forbyggende tiltag, og oplyser erhvervsgrupper, som arbejder med pesticider om sammenhængen mellem arbejde og sundhed.

Endvidere oplyses det, at flere systemer i Norge (Dødsårsaksregisteret, Norsk pasientregister og statistik over henvendelser til Giftinformasjonen) bidrager til at give et billede af omfanget af forgiftninger, der skyldes brug af pesticider. Forgiftninger, der skyldes brug af pesticider, sker årligt, men udgør en lav andel af det samlede antal forgiftninger i Norge.

Der henvises endvidere til, at yderligere information kan findes via følgende link:
<https://www.regjeringen.no/contentassets/3a3421db98f24bc0abcee8061ff2552b/handlingsplan-for-barekraftig-bruk-av-plantevernmidler-2016-2020.pdf>

Bæredygtig økonomisk vækst i fødevarer- og biobaserede industrier (BIONÆR).
Formålet med programmet BIONÆR er at generere forskning og innovation til anvendelse af værdiskabelse i de biobaserede industrier i Norge.

BIONÆR har et brugerorienteret fokus med fokus på kontinuerlig læring i forhold til at løse udfordringer gennem finansiering af forskning og innovation for at fremme bioøkonomi, herunder forskning i økologi.

Der henvises endvidere til, at yderligere information kan findes via følgende link:
<http://www.forskningsradet.no/prognett-bionaer/Forside/1253971968584>

Forskningsresuméer

Vitenskapskomiteen for Mattrygghet (VKM) udarbejdede i 2014, på bestilling af Mattilsynet, en sammenligning af økologisk og konventionelt fremstillede fødevarer, hvor del 5 af forskningsresuméet omhandler pesticidrester.

Overvågningsdata fra EU-landene og Norge viser, at økologiske fødevarer indeholder en mindre mængde af pesticidrester end konventionelt fremstillede fødevarer. Data viser samtidig, at mængden af pesticidrester i de konventionelt fremstillede fødevarer ligger under niveauerne for, hvad der vurderes at være sundhedsskadeligt. Beregningerne foretaget af VKM viser, at de norske forbrugere indtager en lille mængde pesticidrester, hvad enten de indtager konventionelt fremstillede fødevarer eller økologiske fødevarer. Det er første gang, en sådan beregning er blevet foretaget i Norge.

Der findes ikke nogen etableret metode til at risikovurdere kombinationseffekterne mellem resterne af forskellige pesticidrester. Eksisterende forskning peger på, at der tages hensyn til eventuelle kombinationseffekter i de sikkerhedsmarginer som benyttes ved vurdering af enkeltstoffer.

Der henvises endvidere til, at yderligere information kan findes via følgende link:
http://www.vkm.no/eway/default.aspx?pid=277&trg=MainContent_6501&Main_6177=6501:0:31,2298&Bottom_6682=6547:0:31,2298&MainContent_6501=6187:2070363::0:6734:13::0:0

Vitenskapskomiteen for Mattrygghet konkluderer i sammenligningen, at det ikke er muligt at drage en konklusion om, hvorvidt udsættelsen for pesticidrester udgør en potentiel langvarig sundhedsrisiko.

Der henvises endvidere til, at yderligere information kan findes via følgende link:
http://vkm.no/eway/default.aspx?pid=277&trg=Content_6500&Main_6177=6500:0:31,2296&Content_6500=6187:2221145::0:6712:1::0:0

Vitenskapskomiteen for Mattrygghet påpeger derudover, at der er behov for yderligere forskning inden for følgende seks hovedområder: landbrug og fødevarerproduk-

tion, fiskeri, akvakultur og produktion af fisk og skalddyr, menneskers sundhed, biodiversitet, kombinationseffekter og overvågning af fødevarer og diæter.

Selvom rapporten primært retter sig mod de norske fagmiljøer, er hovedrapporten skrevet på engelsk. Der er herudover udarbejdet opsummering af rapporten på både norsk og engelsk.

Der henvises endvidere til, at yderligere information kan findes via følgende link:

http://vkm.no/eway/default.aspx?pid=277&trg=Content_6500&Main_6177=6500:0:31,2296&Content_6500=6187:2221145::0:6712:1:::0:0

Norsk deltagelse i EU-samarbejdet

Norge har endvidere implementeret EU-forordningen for pesticidrester i fødevarer. Mattilsynet deltager i EU's arbejdsgruppe og stående udvalg vedrørende pesticidrester. Norge har derudover implementeret gældende EU-regler vedrørende kontrol af import i form af grænsekontrol for ikke-animalske fødevarer (669/2009- forordningen og andre bestemmelser).

Norge deltager derudover på lige linje med EU landene i EU's flerårige koordinerede tilsynsprogram (MACCP) og opfylder kravet om at have et nationalt tilsynsprogram (MANCP) for pesticidrester i fødevarer. Mattilsynet fører endvidere tilsyn med pesticidrester i tilsætningsstoffer. Mattilsynet udgiver hvert år en rapport med resultater vedrørende tilsyn med pesticidrester i fødevarer.

Der henvises endvidere til, at yderligere information og rapporter fra og med 2007 er tilgængelig via følgende link:

[http://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/uonskede_stofferimaten/rester_av_plante_vernmidler_i_mat/»](http://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/uonskede_stofferimaten/rester_av_plante_vernmidler_i_mat/)

Jeg kan endvidere oplyse, at ministeriet har modtaget bidrag fra Nordisk Kemikalie-gruppe, som har indhentet bidrag fra Norge. Heri oplyser Norge, at de har implementeret (EC) 1107/2009 forordningen og har status som ordførende medlemsstat angående aktive stoffer. Endvidere oplyses det, at Norge deltager i EFSA's (European Food Safety Authority) arbejde med evaluering af grænseværdier (MRLs: maximum residue level). Tillige har Norge implementeret forordning (EC) no. 396/2005 og deltager i møder i PAFF-residues (Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed).

Endvidere oplyses det, at Mattilsynet i Norge indsamler og analyserer omkring 1300 madvarer angående pesticidrester hvert år og foretager risikovurderinger, hvis grænseværdierne overskrides. En national rapport ud fra disse overvågningsprogrammer udgives årligt. Mattilsynet overvåger også foder angående pesticidrester og foretager grænsekontrol jf. (EC) no. 669/2009.

Yderligere oplyses det, at Norge aktivt deltager i de nordiske koordinationsmøder og workshops, som afholdes løbende. Den nordiske gruppe vedrørende pesticidrester og overvågning koordinerer bl.a. produkter, der skal overvåges. Disse resultater præsenteres ofte i artikler mv., eksempelvis angående Superfoods og pesticidrester i mad og planter fra Sydøstasien.

Jeg kan i øvrigt henvise til min besvarelse af SUU alm. del spørgsmål nr. 31.

Sveriges arbejde med pesticidrester ud fra en sundhedsmæssig vinkel

Til brug for min besvarelse angående Sveriges arbejde med pesticidrester ud fra en sundhedsmæssig vinkel har ministeriet indhentet bidrag fra den danske ambassade i Stockholm, der har indhentet bidrag fra Miljö- och Energidepartementet, Sveriges Lantbruksuniversitet samt Lunds Universitet. Jeg henholder mig til svaret:

”I Sverige er arbejdet med pesticidrester delt mellem flere myndigheder, nemlig:

- Jordbruksverket som blandt andet udsteder tilladelser til erhvervsmæssig brug af sprøjtemidler, herunder pesticider
- Arbetsmiljöverket som er tilsynsførende myndighed for sikkerheden omkring brug af sprøjtemidler på arbejdspladser
- Läkemedelsverkets giftinformationscentral som varetager spørgsmål om akut forgiftning med sprøjtemidler
- Kemikalieinspektionen som er ansvarlig for analyser og godkendelser af alle former for sprøjtemidler
- Livsmedelsverket som arbejder for at sikre, at mennesker ikke via fødevarer indtager uønskede stoffer
- Naturvårdsverket som har ansvar for tilsyn og vejledning for sprøjtemidler, som anvendes uden for landbrug og professionelle gartnerier

Sverige har i overensstemmelse med EU's rammedirektiv om bæredygtig anvendelse af pesticider en national handlingsplan for bæredygtig anvendelse sprøjtemidler.”

Jeg kan i øvrigt henvise til min besvarelse af SUU alm. del spørgsmål nr. 31.

Island arbejde med pesticidrester ud fra en sundhedsmæssig vinkel

Til brug for min besvarelse angående Islands arbejde med pesticidrester ud fra en sundhedsmæssig vinkel har ministeriet indhentet oplysninger fra den danske ambassade i Reykjavik, der har været i kontakt med Miljødirektorat på Island.

Ministeriet er oplyst om, at Island har implementeret forordning (EU) nr. 396/2005 om maksimalgrænseværdier for pesticidrester i eller på fødevarer og foderstoffer af vegetabilsk og animalsk oprindelse. Maksimalgrænseværdierne er baseret på en vurdering af EFSA og de overvåges nationalt. Endvidere oplyses det, at der ikke er aktiviteter i Island vedrørende risikovurdering eller forskning på rester fra pesticider i fødevarer eller i foder.

Finland

Til brug for min besvarelse angående Finlands arbejde med pesticidrester ud fra en sundhedsmæssig vinkel har ministeriet indhentet bidrag fra den danske ambassade i Helsinki, der har indhentet bidrag fra Jord- og Skovsbrugsministeriet og Social- og Sundhedsministeriet i Finland. Jeg henholder mig til svaret:

”Overvågning af pesticidrester i Finland gennemføres årligt på foranledning af EU-lovgivningen. Fødevarer sikkerhedsmyndigheden Evira koordinerer forberedelsen af det nationale overvågningsprogram. Derudover er Toldvæsenet, Miljøcentret i Helsinki kommune samt tilsynsmyndigheden for sundhed og velfærd Valvira involveret i forberedelserne. Evira indsamler materialet fra alle de involverede myndigheder til én rapport, som sendes til Kommissionen hvert år. Omkring 2.000 produkter undersøges hvert år for evt. pesticidrester, ca. 300 af produkterne er produceret i Finland.

Et referat af forskningsresultaterne fra 2015 kan ses her (på engelsk):

https://www.evira.fi/globalassets/yhteiset/vierasaineet/kasvinsuojeluainejaamat/valvonta/2015_national_summary-report_finland.pdf

National forskning ang. pesticidrester er lavet bl.a. om følgende emner:

- *Pesticiders kumulative risiko* (fra 2010), referat på svensk:
[https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-
evirasta/julkaisut/julkaisusarjat/kasvit/ravinnon-kasvinsuojeluainejaamat---
kumulatiivinen-riskinarviointi.pdf](https://www.evira.fi/globalassets/tietoa-
evirasta/julkaisut/julkaisusarjat/kasvit/ravinnon-kasvinsuojeluainejaamat---
kumulatiivinen-riskinarviointi.pdf)
- *Anvendelse af pesticider i landbrug* (fra 2013):
[http://stat.luke.fi/sv/anv%C3%A4ndning-av-v%C3%A4xtskyddsmedel-inom-jordbruks-och-
tr%C3%A4dg%C3%A4rdsproduktion-2013_sv](http://stat.luke.fi/sv/anv%C3%A4ndning-av-v%C3%A4xtskyddsmedel-inom-jordbruks-och-
tr%C3%A4dg%C3%A4rdsproduktion-2013_sv)

Derudover har Finland en national handlingsplan for vedvarende anvendelse af pesticider (på svensk):

http://mmm.fi/documents/1410837/1867265/Trm2011_4_SV.pdf/3437e55f-a5bc-46e0-8283-8b31a7f9468b

Social- og Sundhedsministeriet oplyser, at det finske institut for sundhed og velfærd (THL) ikke har lavet særlig risikovurdering eller overvågning fsva. pesticidrester.”

Med venlig hilsen

Ellen Trane Nørby / Ida Stube Holst